

Trithemius e.a.

**PERPETUAL FIRES, LUMINOUS SUBSTANCES
AND PHOSPHORUS**

**EEUWIGDURENDE VUREN, LICHTENDE
SUBSTANTIES EN FOSFOR**

vertaling:

Ruud Muschter

∴

Groningen

muschter@home.nl

www.archive.org

20 januari 2015

INHOUDSOPGAVE

Bronvermelding	4
Inleiding van de vertaler	5
Inleiding door Adam McLean	6
I - M.S. Ashmole	7
II - John French	11
III - John French	12
IV - Vincenzo Casciorola di Bologna	13
V - Christian Adolf Balduin	14
VI - William Y. Worth	15
VII - W. Wynn Westcott	19

BRONVERMELDING

*Perpetual fires, luminous substances and Phosphorus
Trithemius e.a.*

bron:

<http://www.alchemywebsite.com/luminous.html>

INLEIDING VAN DE VERTALER

De titel van dit werk is feitelijk overkoepelend. Onder deze noemer is namelijk op alchemywebsite.com van Adam McLean een zevental teksten opgenomen die te maken hebben met een eeuwig brandend vuur. Soms zijn het letterlijke citaten, soms beschrijvingen van de procedure. McLean heeft er hier en daar commentaar bij gegeven, dat in de voetnoten bij mijn vertaling is opgenomen.

Wanneer de wetenschap aan de hand van de vele beschrijvingen van dit fenomeen het procedé zou kunnen nadoen, zou dat wereldwijd wellicht de oplossing betekenen voor vele milieuproblemen.

De afbeeldingen bij deze vertaling stammen niet uit de bloemlezing op de alchemy-website en heb ik zelf toegevoegd.

Ruud Muschter

INLEIDING DOOR ADAM MCLEAN

Alchemisten gebruikten vaak licht als een symbool van de geest. Daarom waren zij vooral geïnteresseerd in licht dat in materie leek te zijn ingevangen. Dit werd ook verbonden met het denkbeeld van een 'eeuwig vuur'. Er waren bepaalde vroege denkbeelden over het bestaan van 'eeuwig brandende' lichten, die verondersteld werden, gevonden te zijn in tombes of onderaardse gewelven. Een voorbeeld hiervan treffen we aan in de *Fama Fraternitatis* van de Rozekruisers, in 1614. Ook vonden alchemisten in de natuur bepaalde gloeiende materialen in dierlijke of plantaardige stoffen. Het bleek mogelijk te zijn om de gloei te extraheren uit de staart van gloeiwormen. In de 17e eeuw was er veel belangstelling voor lichtgevende of fosforiserende substanties, en dit leidde tot de ontdekking van het element fosfor, door Hennig Brandt in 1669. Het blijkt, dat er op zijn minst drie fosforiserende substanties waren die men in de 17e eeuw de naam 'fosfor' gaf. De eerste was het Bologna-fosfor (in feite een plaatselijk erts, gevonden in Bologna); Balduins 'Phosphorus hermeticus'; en het echte elementaire fosfor.

Adam McLean

I - M.S. Ashmole.¹

Twee eeuwig onblusbare, brandende aardse² lichten van de heer Trittemio, abt van Sponheim, beschrijving van de hand van Bartholomeus Korndorffer.

Er zijn twee onblusbare eeuwige lichten aangetroffen en hierin te zien, wat ik, Bartholomeus Korndorffer, heb opgeschreven van een volgeling van de heer Trittemius, abt van Sponheim, die met een eed bevestigde dat ze nooit eerder waren gepubliceerd of geopend, en dat slechts zijn heer, de abt, een ervan had geschonken aan een groot potentaat. Deze beroemde Maus³ Trittemius, die in de tijd van de Grote Keizer Maximiliaan I leefde, en van wie er in zijn tijd niemand was zoals hij, heeft veel goed gedaan met zijn kunsten, niet vermengd met duivelse werken, waar sommige kwaadaardige mannen hem van beschuldigen, Doch hij kende alles wat er in de wereld werd gedaan, omtrent hetgeen hij van de sterren over de wereld⁴ verlangde. Ook heeft hij vele malen over dingen verteld die nog moesten gebeuren. Toen ik op een keer op reis was, kwam ik in S. Moritz, en trof er een kennis aan die ik aansprak. Hij was blij mij te zien en inviteerde mij voor het diner. En ook⁵ een ander, genaamd Servatius Hohel, die bij de abt in Sponheim was geweest en hem twaalf jaar had gediend. Hij was erg gereserveerd, maar op sommige ogenblikken sprak hij een woord over deze kunst. Toen wij samenkwamen en het

¹ McLean zegt: "Deze tekst van M.S. Ashmole, 1408, p. 239-243, Oxford, beoogt twee recepten te geven om eeuwig brandende lichten te construeren, toegeschreven aan Johannes Trithemius (1462-1516), Abt van Sponheim, een expert in cryptografie en de occulte kunsten."

² "temporall". Uiteraard hier niet in de betekenis van 'tijdelijk'.

³ "Maus" lijkt hier een typefout te zijn voor 'Magus'.

⁴ "ministerie". Vertaling onzeker.

⁵ Lees vervolgens: 'trof ik'.

diner achter de rug was, wilde de heer Hohell⁶ dat ik met hem meeinging naar zijn kamer, hetgeen ik deed. Nu wij diverse kwesties betreffende de kunsten hadden besproken, en ziende dat hij een oud man was, wilde ik hem alleen laten in zijn studie, doch hij wilde mij niet laten gaan en besprak een maal bij zijn hospita, en dat nuttigden wij in zijn kamer. De heer Hohel verstrekte mij toen het handschrift van de heer Trittemius, waarin deze twee onblusbare⁷ lichten werden beschreven, en een aantal magische stukken, waarmee ik later zeven proeven deed, en die ik zeer waar en juist bevond. De heer Hohel vertelde mij ook, dat zijn heer Trithemius⁸ een van die lichten had verstrekt aan deze grote potentaat, de keizer Maximiliaan, en het in een glas in zijn kamer had geplaatst. De genoemde potentaat had het zeer goed bewaard en velen hadden het schijnsel⁹ ervan gezien. Nadat zich een ziekte openbaarde, vertrok de keizer van die plaats en kwam er twintig jaar lang niet terug. Doch toen hij er uiteindelijk weer naartoe ging, terwijl de heer Trittemius reeds lang daarvoor gestorven was, herinnerde hij zich dit licht en ging er direct naar kijken. Het werd daar aangetroffen met alle tekenen van onblusbaarheid zoals de heer Trittemius het had achtergelaten. De mensen van dat kasteel vertelden de keizer, dat zij een schijnsel hadden gezien op die plek, als een lamp in een kerk. Waarop deze keizer het licht nog jarenlang liet branden, waar het nog heden ten dage zal branden¹⁰, hetgeen in deze wereld een groot geheim is. De keizer Maximiliaan heeft 6000 kroon gegeven voor die aardse¹¹ altijddurende lichten.

⁶ De naam wordt in dit stuk verschillend gespeld.

⁷ “incombustible”. In tegenstelling tot het gebruik elders in deze bloemlezing, wordt hier niet letterlijk ‘onbrandbare’ bedoeld, maar ‘niet verbrandbare’, dus ‘onblusbare’ of ‘onuitputtelijke’.

⁸ De auteur spelt de naam dus op verschillende manieren.

⁹ “lightning”.

¹⁰ “surne”. Lees: “burn”.

¹¹ “temporal”. Hier uiteraard niet in de betekenis van ‘tijdelijke’.

Hierop volgt het procedé en de toepassing.

Neem vier ‘unces’¹² zwavel en evenzoveel gecalcineerd aluin. Verpulver ze samen, doe ze in een aardewerken sublimator en plaats die in een koolvuur, dat goed verhit is. Laat de zwavel opstijgen door het aluin, en na acht uur is het bereid.

Neem daarvan ten minste 2,5 ‘unces’ en één ‘unce’ van goed kristallen Venetiaans porselein¹³, verpulver beide goed samen, doe het in een vlak glas, zodat het vlak komt te liggen, giet er een sterke, scherpe, vier keer gedestilleerde wijngeest op, en extraheer het in as rustig naar de olie, giet het weer op, extraheer het naar de olie, giet het weer op, en extraheer het weer. Neem een weinig van de zwavel, leg die op een rood-gloeiende koperen plaat, en wanneer hij vloeit als was, zonder rook, is hij bereid. Zo niet, dan moet gij er meer van de wijngeest aan onttrekken, totdat hij de proef doorstaat, en hij bereid is.

Neem nu aluindamp¹⁴, maak daarvan een prop, niet zo lang als een pink en half zo dik, omwikkel hem met witte zijde, doe het in zijn geheel in een klein Venetiaans glas, en voeg er iets van het geprepareerde zwavel aan toe. Plaats het een dag en nacht in heet zand, zodat de top voortdurend in de zwavel is. Neem nu de prop eruit, en doe die in een dusdanig glas dat de prop er een beetje uitsteekt. Voeg er iets van de geprepareerde onbrandbare ‘chyburals’¹⁵ bij, plaats het glas in heet zand totdat de zwavel

¹² “unces”. Kan plm. 28 gram zijn, maar er zijn diverse berekeningen mogelijk.

¹³ “porras”. Vertaling onzeker.

¹⁴ “Alumphume”. Niet duidelijk hoe van damp iets gevormd kan worden.

¹⁵ Onduidelijk wat dit betekent. Deze substantie is door Ashmole niet eerder genoemd in deze receptuur.

smelt en zich onder en boven rond de prop hecht, zodat die er nog een beetje boven te zien is. Steek de prop met een gewoon licht aan, en hij begint direct te branden en de zwavel blijft vloeibaar. Neem het licht en plaats het waar gij wilt, en het blijft eeuwig branden.

II - John French¹⁶

Hoe in een glas vuur te houden, dat - terwijl het glas gesloten is - niet zal branden, doch zodra het geopend wordt, in brand zal vliegen.

Onttrek allereerst de brandende geest aan tinzout in een glazen retort dat goed bedekt is¹⁷. Haal hem eruit wanneer het retort koud is en breek hem¹⁸. Zodra de stof die erin zit - die in de bodem ervan achterblijft na destillatie - in de lucht komt, zal hij direct ontbranden. Doe deze stof in een glazen fiool en houd die goed gesloten.

Dit vuur zal vele duizenden jaren goed blijven en niet branden tenzij het glas geopend wordt. Doch ongeacht het tijdstip waarop het geopend wordt, zal het branden.

Men heeft begrepen, dat een dergelijk soort vuur gevonden werd in gewelven wanneer die geopend werden, waarvan velen begrepen dat het een eeuwig brandende lamp was, terwijl die in werkelijkheid ontstoken werd bij het openen van het gewelf en de toegelaten lucht, die hij voordien ontbeerde, waardoor hij niet kon branden. Want men moet begrijpen, dat er geen vuur is dat langer brandt dan de stof ervan toelaat, en er is geen brandbaar materiaal dat het altijd blijft volhouden.

Er kunnen vele toepassingen zijn voor een vuur als dit, want iedere man kan het met zich rondragen, en het plotseling laten branden, telkens wanneer hij behoefte heeft aan vuur.

¹⁶ Volgens McLean betreft het *The Art of Distillation*, London 1651.

¹⁷ “well coated”.

¹⁸ Bedoeld is: de retort.

III - John French¹⁹

Het maken van een lichtgevend water dat 's nachts licht geeft.

Neem de staarten van glimwormen, doe ze in een vaststaand glas²⁰, en destilleer ze in een bad²¹. Giet genoemd water op meer verse staarten van glimwormen. Doe dit vier of vijf keer, en gij zult een uiterst lichtgevend water hebben, waarbij ge kunt lezen in de donkerste nacht.

Sommigen zeggen, dat dit water kan worden gemaakt van de huid van haringen. En voor zover ik weet, kan dat best heel goed werken, want ik heb gehoord, dat een school haringen die in de nacht bij een schip is gekomen, een groot licht heeft geworpen over heel het schip.

Het zou de moeite waard zijn om te weten wat er achter zit, dat glimwormen, haring en een aantal soortgelijke zaken, 's nachts lichtgevend zijn.

¹⁹ Volgens McLean betreft het *The Art of Distillation*, 1651. Boek 5, p. 133.

²⁰ “glass Stille”.

²¹ “in Balneo”.

IV - Vincenzo Casciorola di Bologna

Rond 1602 ontdekte Vincenzo Casciorola uit Bologna een doorschijnend mineraal in velden vlakbij Monte Paterna, ongeveer vier mijl van Bologna, dat wanneer het gecalcineerd²² werd, de eigenschap verkreeg dat het in het donker gloeide nadat het aan zonlicht was blootgesteld. Casciorola noemde het aanvankelijk het 'lapis solaris', aangezien het het zonlicht leek op te slaan. Een verslag werd later gepubliceerd door Fortunio Liceti, *Litheosphorus, sive de lapide Bononiensi lucem, Utino*, 1640.²³

Deze substantie blijkt bariumsulfide te zijn. Die werd lichtgevend gemaakt door haar zeer fijn te vermalen en te calcineren, en dan vermengd met water of eiwit en in kleine tabletten gekneet. Die werden opnieuw op een hoge temperatuur in een oven gecalcineerd, waarbij men blaasbalgen gebruikte. Dan was het tot licht geven in staat, nadat het aan zonlicht was blootgesteld. Het werd de 'lapis illuminabilis'²⁴ genoemd en trok de aandacht van Athanasius Kircher²⁵.

Er waren verscheidene soorten van deze steen, waarvan sommige gloeiden als de kolen van een vuur, en andere met de karakteristieke blauwe vlam van brandend zwavel.

²² Verhittingmethode van gebonden metalen (bijvoorbeeld in erts), om het in iets anders om te zetten.

²³ Lees: Fortunio Liceti, 1577-1657, *Litheosphorus, sive De lapide Bononiensi lucem in se conceptam ab ambiente claro mox in tenebris mire conservante*, Udine, 1640. Het "Utino" van de auteur is hier vermoedelijk de ablativus van de andere naam voor Undine, namelijk 'Utinum', en dus 'uit Utinum'. Liceti is overigens dezelfde persoon als de verderop genoemde 'Licetus' in het artikel van Westcott.

²⁴ 'lichtgevende steen'.

²⁵ Kircher, 1602-1680, was een breed georiënteerde geleerde.

V - Christian Adolf Balduin

Christian Adolf Balduin, 1632-1682, prepareerde ergens vóór 1675 een fosforiserende vorm van calciumnitraat, dat hij het 'hermetisch fosfor' noemde. Zijn *Aurum superius et inferius auræ superioris et inferioris hermeticum*, Amsterdam, 1675 (met een andere uitgave die in Frankfurt werd gedrukt, 1675), bevat een hoofdstuk getiteld 'Phosphorus hermeticus, sive magnes luminaris'²⁶.

Hierin zegt Balduin: "Toen ik een paar jaar geleden bezig was met het maken van alkahest²⁷, bevond ik na de destillatie dat het afgekoelde glazen retort aan de binnenkant oplichtte als een roodgloeiend ijzer." Hij had een oplossing gemaakt van kalk in nitraatzuur en tot droogte gedestilleerd, en daarna het resulterende calciumnitraat blootgesteld aan lucht en vocht. Aangezien het hygroscopisch is, nam het water op en veranderde het in een vloeistof. Hij meende dat het water dat hieruit gedestilleerd was, het 'spiritus mundi'²⁸ was. Wanneer het calciumnitraat te sterk werd verhit, werd het een gele substantie, die in het donker scheen, nadat het aan zonlicht was blootgesteld. Balduin zond een verslag van zijn ontdekking en een monster van het 'phosphorus Balduini' in 1676 naar de Royal Society, en hierom werd hij benoemd tot Fellow van de Society.

²⁶ 'Hermetisch fosfor, of de grote uitbinker'.

²⁷ Vergelijk: "Bij de Indiërs heette het: akasa; bij Hermes Trimegistus: telesma; bij Zoroaster: levend vuur; bij Heraclitus: oervuur; bij de kabbalisten: het astrale licht; bij Paracelsus: alkahest; bij de paracelsisten: de algeest; bij de alchemisten: azoth." Dr. Freiherr Carl du Prel, *Die Magie als Naturwissenschaft*, deel I, *Die Magische Physik* ('De magie als natuurwetenschap, deel I, de magische natuurkunde'), 1899.

²⁸ 'Geest der wereld'.

VI - William Y. Worth²⁹

Nu volgt de Bereiding van het Fosfor, of het Astrum lunare Microcosmicum³⁰.

Zoals eerder is getoond, neem urine die in een vat goed bedorven is, blootgesteld aan de lucht gedurende zeven weken; dit alles zoals gij zoudt doen wanneer gij er een geest van wilde maken. De geest wordt eraan onttrokken, of liever gezegd het geheel ervan wordt verdampt tot de dikte van honing, waarin het fosfor ligt. Doch de kunst is tamelijk moeilijk om het vervolgens te verkrijgen, in twee gevallen, waarin het ene bestaat uit het kiezen van een juiste werkzame stof³¹ om die ermee te vermengen, en het andere de precieze beheersing van het vuur is.

²⁹ McLean zegt: “Het eerste verslag van de productie van fosfor betreft Hennig Brandt in 1669, maar hoewel hij bereid was om het aan anderen te laten zien, was Brandt onwillig om de exacte formule door te geven. In de jaren na 1670 experimenteerden ook Kunckel, Kirchmaier en Boyle met fosfor. Georg Kaspar Kirchmaier, *Noctiluca constans et per vices fulgurans (...)*, Wittenberg, 1676. Johann Kunckel, *Oeffentliche Zuschrift von dem phosphoro mirabili (...)*, Leipzig, 1678. Robert Boyle, *The aerial noctiluca: or some new phaenomena, and a process of a factitious self-shining substance*, Londen, 1680. Rond 1685 zette Boyle's assistent, Hanckiewicz, een fabriek op om fosfor te produceren. Het verslag van de bereiding ervan [hierboven; vert.] is ontnomen aan William Y. Worth, *Chymicus Rationalis (...)* In which is contained A Philosophical Description of the Astrum Lunare Microcosmicum, or Phospheros, London, 1692. Het is tamelijk amusant om er bij stil te staan wat de onderzoeker precies bewoog om het laatste experiment in deze serie te doen!”

³⁰ ‘De maanster van de microkosmos’.

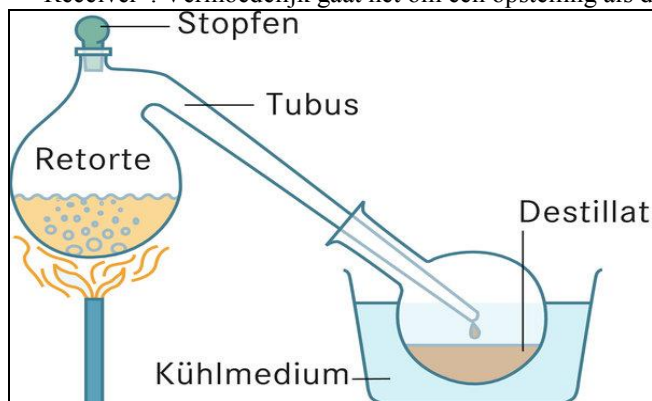
³¹ “Agent”.

Wat de werkzame stof betreft: die moet niet (zoals sommigen hebben gezegd) zand zijn, maar een die vrij van zout is, en daarom van³² de glas makende eigenschap, of alles wat verglaast, want wanneer dat gebeurt, zult gij nimmer het fosfor verkrijgen. Doch opdat gij dat wel kunt, geven wij u de aanwijzing dat ge gebruik maakt van een vuur binnen en buiten uw schaal, hetgeen aldus moet worden begrepen: neem het vocht van de urine, zoals het reeds gezegd is, of dat van mest en urine die samen bedorven zijn; doordrenk het met koolstofpoeder; doe het in een Duits retort; en sluit er een vat³³ op aan, dat half met water gevuld is, opdat zodra het fosfor opkomt, het onmiddellijk in het water valt en aldus bewaard wordt.

Denk erom, dat gij met een zeer klein vuur begint, doch ge moet het geleidelijk opvoeren tot aan de hoogste graad die mogelijkerwijze bereikt kan worden. Laat dit plaatsvinden in een dusdanige oven, dat zo nu en dan de blaasbalg kan worden gebruikt en het vuur goed in het vat kan rondgaan, waarbij ge net zo lang doorgaat op zijn hoogste niveau, tot er niets meer overloopt. Dan zult ge vlokken zien als de bliksem, die in het vat zullen overlopen bestaande uit twee substanties, waarbij de

³² “from”. Lees ook hier: ‘free from’.

³³ “Receiver”. Vermoedelijk gaat het om een opstelling als deze:

ene als dik, modderig water is, dat naar de bodem zal zinken, en de andere erboven zwemt. Scheid deze twee substanties door te decanteren, en houd ze allebei apart in een glas. De gomachtige hoedanigheid kan in een willekeurige vorm worden gebracht, door haar op te lossen in geest van ammoniakzout³⁴, of andere vormen van urineuze geest. In B.³⁵ wordt het hierdoor tot rotting gebracht.

Waarnemingen hieromtrent.

Het moet altijd in water worden bewaard, want de lucht doet het ontbranden. Wanneer men de dikke vloeistof op de handen, kleren of het haar wrijft, zullen ze in het donker verschijnen alsof ze alle in brand staan, doch niet branden, en wanneer gij de kurk van het glas neemt, zal het lege gedeelte ervan lijken op de vlam van zwavel.

Wanneer gij deze dikke vloeistof, gehard door vertering³⁶, in een gom in kruidnagelolie of kaneel doet, en hem daar 24 uur in laat, en de olie ervan afgiet in een glas, dan zal deze olie, wanneer gij de kurk weghaalt en hem in de lucht zet, zo helder blijken, dat ge er in het donker, wanneer het in een grote en heldere fles³⁷ is, duidelijk bij kunt lezen.

Wanneer gij met de genoemde gom op de palm van uw hand schrijft, of op papier, dan zal al hetgeen u schrijft in vuur verschijnen, en de letters kunnen nog lang daarna worden gelezen. Doch gij moet er zeer om denken, dat gij het zachtjes doet, en het in water doet, zodra ge gereed zijt. Want wanneer het branden begint, zal het de plek afgrijpselijk verbranden.

³⁴ “Spirit of Sal Armoniack”, ofwel NH_4Cl .

³⁵ “in B.”. Vertaling onzeker. Wellicht wil de auteur aangeven: ‘Volgens Boyle’.

³⁶ “digestion”. Vertaling onzeker. Mogelijk is ‘verwerking’ bedoeld.

³⁷ “Viol”, tegenwoordig ‘vial’ genaamd, oftewel in het Nederlands een ‘fiool’.

Snij een klein stukje van de genoemde gom af, en leg het op papier. Wrijf erop met de punt van een mes, en het zal het papier in brand zetten.

Dompel een weinig van de genoemde gom 24 uur lang in wijngeest, en haal het er daarna weer uit. Wanneer ge deze wijngeest druppelsgewijze uitgiet in een kom met water, zult ge flitsen zien als de bliksem, ongeveer als de vlam van zwavel, en met een ongeveer paarse kleur.

Neem³⁸ van de voornoemde gom een drachme³⁹, en stel die in een wit aarden schaal aan de lucht bloot, en de lucht zal het in vlam zetten. Wanneer het uitgebrand is, hebt ge vier drachmes van zoutgeest, die hij⁴⁰ aan de lucht onttrekt.

Wanneer de overgebleven delen⁴¹ daarmee worden ingewreven, zullen ze ontbranden en nog een behoorlijke tijd blijven branden.

³⁸ “Rx.”, ofwel het Latijnse ‘recipe’.

³⁹ Oude apothekersmaat.

⁴⁰ Hiermee zal de gom bedoeld zijn.

⁴¹ “Privy Parts’. Vertaling onzeker. Waarschijnlijk gaat het om het andere deel van de gom, die niet in wijngeest was ondergedompeld.

VII - W. Wynn Westcott⁴²

De gewone hedendaagse Engelsman beschouwt het denkbeeld van een lamp die altijd blijft branden slechts als absurder dan het denkbeeld van eeuwige beweging. Voor de dilettant in de moderne wetenschap is het alleen maar minder absurd, maar voor de diepste denkers en voor Rozekruisers verschijnt er een glimp van licht op dit geheimzinnige onderwerp. De ware adept heeft ontdekt, dat hoewel de natuur vastligt in algemene wetten die universeel lijken te zijn, niettemin in de natuur zelf, het bewijs kan worden gevonden, dat wanneer er op de juiste wijze naar wordt gezocht, op bepaalde tijden en in bepaalde seizoenen, en bij bepaalde instellingen die aan ons onbekend zijn, haar wetten worden overschreden en vervangen door een kracht waarvoor zij, de machtige moeder, moet buigen.⁴³ De bladzijden van de wereldgeschiedenis bieden ons vele voorbeelden van dergelijke gebeurtenissen, die wij doorgaans als wonderen kenmerken. Sommige ervan zijn net zo goed bevestigd als tal van andere punten in de oude geschiedenis. De Israëlitische passage over de Rode Zee, het verzwelgen van Jonas door een walvis die hem weer levend uitbraakte, en de opstanding van Jezus, zijn voorbeelden. De kracht van de profetie is een tegenspraak van de gewone krachten van aardse wezens, en is

⁴² McLean verwijst naar: "*Rosicrucian Thoughts on the Ever-Burning Lamps of the Ancients*, W. Wynn Westcott, VIIIø, Frater Roseae Crucis. Transcriptie door Eric O'Dell."

⁴³ Michael Maier, 1568-1622, hofarts van keizer Rudolf II van Oostenrijk, zegt: "Op zich is het ook niet logisch, dat de natuur de kunst navolgt of haar imiteert. Integendeel, want de natuur is de vrouwe en heerseres, en de kunst is slechts de maagd die aan het geweld der natuur onderworpen is, hoewel de vrouwe de nuttige inzichten van haar maagd niet afwijst." *Silentium Post Clamores* (De Stilte na het Rumor).

in zoverre wonderbaarlijk. Engelen komen ons nog maar zelden vanuit de glorierijke gebieden bezoeken. Is de hemel verder weg komen te staan? Of zijn de mensen koud geworden? Rozekruisers zijn zeer beslist christenen, en christenen hebben altijd in het wonder geloofd, of hebben altijd het bestaan van een Almacht toegegeven, die bij tijd en wijle zodanig kan handelen, dat hij de sporen en voetstappen van het proces verborgen achterlaat, als om de spotters tot twijfel te verleiden, en de twijfelaars tot spot.

Maar hoewel eeuwige beweging voor ons, aardgebonden stervelingen, slechts een droom is, twijfelen wij niet aan een toekomstig eeuwige bestaan. Het is net zo redelijk om ons een eeuwige vlam voor de geest te halen, als een eeuwigheid van leven. De oude Egyptische priesters beschreven het leven als een vlam. De Grote Meester van de tempel van deze wereld die almachtig is, en in staat alle dingen te doen, gaat doorgaans niet te werk via wonderen, of ze worden niet als zodanig gewaardeerd. Een essentie van het wonder is zeldzaamheid. Een herhaald wonder is niet een tweede wonder. Terwijl er gewone gebeurtenissen zijn, die het uiterste tegendeel zijn van het wonder, zijn er ook gebeurtenissen van een derde en tussenliggende soort, namelijk wonderbaarlijkheden⁴⁴, die door de mensen niet kunnen worden begrepen, doch die toch het product zijn van een speciale gave aan bepaalde mensen, hun geest, denkvermogen en lichaam, die door passende, zorgvuldige en afdoende scholing, wijsheid en ervaring, een dergelijke beloning hebben verdiend⁴⁵.

Zo zou de typische Rozekruiser moeten zijn: een werelds, aards lichaam, de tempel waarin een denkvermogen rondgaat dat geschoold is om de krachten der natuur te begrijpen. Hierbinnen verankerd, als een baldakijn, moet een goddelijke inspirator

⁴⁴ “marvels”.

⁴⁵ “earned”.

zitten, een deel van de Geest van God, een vleugel van de Hemelse Duif die zweefde boven de chaos. Deze geest kan door een duidelijke onderwerping aan de godheid, en door actieve krachtsinspanningen, een opdracht om wonderen te bewerkstelligen naar zich toetrekken, en aldus handelen “niet zoals andere mensen handelen”⁴⁶.

De grote tendens van de moderne tijd is het herleiden van alle mensen tot een niveau, een dood niveau, van middelmatigheid. Dat streven is fataal voor de suprematie van het individu, en heeft een rem gezet op het onderzoek naar de verborgen geheimenissen van natuur en wetenschap, tegenover de papegaai-achtige studie van wat als de moderne wetenschappen bekendstaat: een studie van enorme waarde voor de mensheid, maar nog niet een opstapje op het directe pad naar goddelijkheid. De geschiedenis vertelt vervolgens over de levens van vele mensen die, vanwege het tentoonspreiden van ongewone krachten en transcendente vermogens en wijsheid, worden aangewezen als de bezitters van hetgeen wij gerust occulte inspiratie mogen noemen. ‘Poeta nascitur non fit’⁴⁷, maar ik zou eraan toevoegen: ‘Magus nascitur non solum fit’⁴⁸. Een toevallige geboorte kan niet iemand tot magiër maken, doch de intensiteit van een krachtsinspanning die op de juiste wijze richting wordt gegeven, kan daar toch voor zorgen, en wel bij een bepaald aantal personen met speciaal gunstige mentale krachten. Het moge zo zijn, dat wij allen geboren worden met een gelijkelijk bestaansrecht. Doch het is absurd om te zeggen, dat wij ertoe voorbestemd zijn om hoofdman of magiër te worden, want, zoals ons in de Meestersgraad verteld wordt: “Sommigen moeten heersen, en sommigen gehoorzamen”.

⁴⁶ Onduidelijk waarom dit als citaat wordt gemarkeerd.

⁴⁷ ‘Een dichter wordt geboren, niet gemaakt’.

⁴⁸ ‘Een magiër wordt geboren, niet alleen gemaakt’.

In 1484 stierf Christian Rosenkruuz, ons grote prototype. Zo'n man was hij. Door de stellingen die hij innam en de sociëteit die hij ontwierp, heeft hij de gehele christelijke wereld voor eeuwen opgeschud, en legde hij de eerste stenen van het bouwwerk dat wij tegenwoordig nog steeds aan het opbouwen zijn. Toen zijn tombe in 1604 door de Fratres werd geopend, ofwel 120 jaar na zijn verscheiden, werden behalve andere geheimzinnige voorwerpen, lampen gevonden die op een speciale en bijzondere wijze geconstrueerd waren. Vandaar dat de studie van lampen in graven voor ons met name vertrouwd is. De ontdekking van lampen in oude graven, in sommige gevallen gedooft, in andere schitterend brandend, was in de middeleeuwen geen rariteit. De vernietigende hand echter van de Goten en de Vandalen hebben weinig oude tomben overgelaten om binnen het moderne onderzoek te worden verkend. Wij moeten het doen met de waarnemingen en verslagen van onze voorvaderen, de vertellingen van de Arabische, Romeinse en middeleeuwse auteurs. Niet minder dan 170 van deze autoriteiten hebben over dit onderwerp geschreven. Veel van deze verwijzingen in de Griekse en Latijnse literatuur naar lichtgevende lichamen, fosforescentie en 'mystieke lampen gevonden in tomben', verdienen studie en zullen inzage terugbetalen.

De duisternis van de dood en de duisternis van de tombe, zijn gewone uitdrukkingen en zijn dat altijd geweest. Geen wonder dus, dat de antieken geprobeerd hebben ze te bagatelliseren. Vandaar dat wij zien, dat de familieleden van een overleden persoon ernaar verlangden, de naargeestigheid die over het graf van een geliefde vrouw, kind, ouder of gewaardeerde broeder hangt, met alle middelen waarover zij beschikken, op te heffen.

Om in de tombe een lamp in te sluiten en brandend achter te laten, was een vriendelijke attentheid, zelfs als die lamp slechts een kort uur had gebrand. Het was een offerande aan Pluto, aan

de Manes⁴⁹. Het hield kwade geesten op afstand, en verzekerde de dode man van vrede. Deze kennis omtrent de beperkte tijd waarbinnen zo'n lamp mogelijk brandend kon blijven, vormde zonder twijfel een stimulans om een manier te ontdekken om de brandende kracht van een lamp oneindig te verlengen. Wanneer ik de geschiedenis juist lees, is het probleem in elk geval in een paar gevallen opgelost; in elk geval in zoverre, ten aanzien van het fabriceren van een lamp die zou branden totdat het omhulsel door de binnenvallende barbaren werd verstoord. Ik zal een paar voorbeelden aanhalen, ervan uitgaande dat dit gevallen zijn van verschillende manieren om hetzelfde effect te verkrijgen. Behalve over deze gevallen spreken de oude Latijnse schrijvers over het gebruik van verlichtingen, niet alleen van lampen, doch van natuurlijk lichtende lichamen, die afdoende zouden zijn om de somberheid in een beperkte mate te verdrijven. Het ging daarbij om de diamant, de karbonkel, de glimworm, het blootstellen van fosfor aan de lucht, en het ontsteken van bepaalde substanties die in hun eentje branden zonder lont of opstelling, zoals kamfer, dat zelfs drijvend op water zal branden. De aanwezigheid van een brandbaar gas, dat uit de rotskloven in sommige mijnen en grotten komt, schijnt bekend te zijn geweest, en werd waarschijnlijk door de oude wijzen ingezet om het mysterie en de grandeur van hun geheime riten kracht bij te zetten.⁵⁰ Het is zeer goed mogelijk, dat sommigen onder de oude priesters op de hoogte waren van de lichtgevende

⁴⁹ De zogenaamde chthonische goden, ofwel vergoddelijke geesten.

⁵⁰ Vergelijk: "De tempel lag in Boeotië aan de rivier van de berg de Parnassus. Aan weerszijden lag de waarzeggerbron de Cassiotis, waar brandende fakkels uitdoofden wanneer die er dichtbij waren gebracht. Doch verder weg konden ze worden aangestoken en gaven ze een vlam. Het water maakte de gasten die het opdronken geschikt om te voorspellen, hoewel hun leven hierdoor verkort werd." Michael Maier, 1568-1622, *Chymisches Kabinet* (Atalanta Fugiens), ofwel 'Het Chemisch Kabinet', 1708, Toelichting XLVI. Recente inzichten schrijven dit toe aan onderaards ethyleengas.

eigenschap van sommige vormen van calciumsulfide, die de laatste paar jaren veel aandacht hebben getrokken, in de vorm van lichtgevende verf.

Ik wil ook stellen, dat in de geschiedenis van de verre tijperken verwijzingen zitten, die erop duiden dat het geheimzinnige licht dat nu zo vrijelijk gehanteerd en geproduceerd wordt door elektriciteit, niet onbekend was aan de oude wijzen. Numa, de koning van Rome, bestudeerde de elektriciteit en liet leerlingen van zijn kunst na, onder wie, zegt men, zijn opvolger Tullus Hostilius, die vernietigd werd terwijl hij bezig was om uit de hemel de elektrische stroom uit de onweerswolken naar beneden te trekken en die te bedwingen of, zoals zij zeiden, Jupiter Tonans⁵¹ te confronteren. Eliphaz Levi merkt op: “Het is zeker dat de Zoroastrische magiërs manieren hadden om elektrische kracht die ons onbekend is, te produceren en te leiden.” *Historie de la Magie*, p. 57. Middeleeuwse geleerden hebben uitgebreid gedebatteerd over verscheidene punten met betrekking tot eeuwig brandende lampen, maar kwamen in alle gevallen niet tot een definitief resultaat. Er is veel eruditie gepend aan de vraag of een lamp die brandend werd aangetroffen bij het openbreken van een tombe niet werd ontstoken door het toelaten van lucht, en niet daadwerkelijk had gebrand totdat hij verstoord werd. Er is modern bewijs ten gunste van dit gezichtspunt, vanuit de analogie van sommige chemische experimenten, aangezien bijvoorbeeld gefosforiseerde olie onzichtbaar is in het donker wanneer ze is opgesloten in een gesloten fiool, en wanneer die geopend is, er een licht uit tevoorschijn komt. Anderzijds bestaat er bewijs, dat sommige van de lampen daadwerkelijk verbleekten en uitgingen toen de grot waarin ze gevonden werden, geopend werd, zoals een fijne metalen draad die door elektriciteit witheet is gemaakt in een vacuüm gesloten glas ophoudt te schijnen wanneer het glas wordt gebroken. Andere daarentegen brandden

⁵¹ ‘De donderende Jupiter’.

voort en konden nauwelijks met water of andere middelen worden gedoofd, totdat de opstelling van de lamp was verbroken.

Andere auteurs, die het als vaststaand aannamen dat deze lampen honderden jaren hadden gebrand, hebben de noodzakelijke relatie besproken tussen de verbrande olie of vloeistof en de lont. Met betrekking tot de lont worden verscheidene namen van substanties voorgesteld als onbrandbaar, doch ze zijn waarschijnlijk slechts synoniemen van één stof, namelijk asbest, dat zelfs nu nog in ons gasvuur wordt gebruikt. Het verteert niet, hoewel het constant rood wordt gehouden met vlammen die er overheen lekken. Andere namen ervoor, waren:

- Asbestinum
Plutarchus gebruikt deze term, evenals Plinius, Solinus en Baptista Porta.
- Linum Asbestinum
door Albertus Magnus.
- Amiantus
door Pancirollus en Lucius Vives.
- Plume Alum
zie *Cyclopaedia* door E. Chambers, 1741, artikel 'Allum'; ook zo genoemd door Wecker, *De Secretis*, lib. 3, cap. 2; en door Agricola.
- Earth Flax
dr. Plot gebruikt deze naam.
- Linum Vivum

genoemd door Plutarchus; ook wel *Linum Carpasium* en *Lapis Carystius*; zie zijn *De Defectu Oraculorum*; en Pausanias in zijn *Atticus*.

- Salamander's Wool
zo genoemd door pater Bacon⁵² en Joachimus Fortius.

Wij weten dat de antieken onbrandbare metalen draden als lont uitprobeerden. Zij kwamen erachter dat olie er niet langs omhoog ging, zoals dat wel gebeurt met draden van katoen of wol. Zie 'Philos. Transactions', nr. 166, p. 806, van het jaar 1684.

Wat de olie voor de lamp betreft, is er geen consensus qua opvatting wat die precies is. Geen van de autoriteiten die over de vondst van de lampen vertellen, beschrijft het op de een of andere manier, en toch bespreken vele Latijnse auteurs het. Sommigen spreken erover als bitumineuze olie, aan de aarde onttrokken, en voorspellen het recente uitgebreide gebruik van petroleum. Geen van hen brengt het definitief in verband met enige bekende dierlijke of plantaardige olie. Men geeft echter vele mystieke verwijzingen naar de werkzaamheden van de alchemisten, die dachten dat het een soort essentiële olie van Sol⁵³ moest zijn, het metaal goud, en dat het daaraan onttrokken moest worden via alchemistische processen. Sol moet, zo zeggen zij, worden opgelost in een vette vloeistof, of de fundamentele⁵⁴ vochtigheid van Sol moet worden afgescheiden. Zie Wolfhang Lazius⁵⁵, *lib. III*, c. 8, en Camden⁵⁶, *Brittania*, p.

⁵² Bedoeld zal zijn: Roger Bacon, 1214-1292, natuurkundige.

⁵³ Ofwel 'de zon'.

⁵⁴ "radical", hetgeen ook 'basaal' of 'wortelachtig' kan betekenen.

⁵⁵ Arts, geograaf, 1514-1565. Gezien zijn andere werken, die met geografie in andere streken te maken hebben, vermoed ik dat het hier gaat om het *Commentariorum Reipublicae Romanae illius in exteris provinciis bello acquisitis constitutae*, Bazel. 1551.

572. Want, zo zeggen zij, in zoverre goud zo zuiver is dat het herhaald smelten verdraagt zonder verspilling, moet het, wanneer het in een olieachtig residu wordt opgelost, vuur kunnen onderhouden zonder verteerd te worden.

Op deze plek past het uit te leggen, dat de oudste alchemisten merkwaardige opvattingen hadden over de vlam en het vuur. Vuur was voor hen een element, één van de vier. Er waren in de natuur twee tegengestelden, drie beginselen, en vier elementen. Vuur als zodanig, heeft niet hetgeen wij brandstof noemen nodig om te branden, doch slechts als middel om het in een bepaalde plek op te sluiten. Zie Licetus, *De Lucernis*⁵⁷, cap. 20 en 21, en Theophrastus⁵⁸. Zij zeiden, dat er een driesoortig verband kan zijn tussen vuur en brandstof. Wanneer de sterkte van het vuur die van de vloeistof overstijgt, brandt het na korte tijd uit. Wanneer de vloeistof te sterk is voor het vuur, vertrekt het vuur. Doch wanneer de fundamentele sterkte van de vloeistof en van het vuur aan elkaar gelijk zijn, dan zou dat vuur - caeteris paribus⁵⁹ - onafgebroken branden, totdat de omgevende staten van de fundamentele vloeistof of de natuurlijke hitte door externe omstandigheden zou worden veranderd, zoals wanneer men een vlam zou laten branden in een afgesloten gewelf; dan zou hij vertrekken wanneer die geopend zou worden.

De leerstellingen van de Rozekruisers en de alchemisten, vooral hun zienswijzen over het verband tussen vuur en water, komen sterk bijeen bij de dogma's van de religie van de Hebreëen, op bepaalde punten althans van de geheime geschriften, met name

⁵⁶ Lees: William Camden, *Britannia*, 1607.

⁵⁷ Lees: Fortunius Licetus, arts, 1577-1657. *De Reconditis Lucernis Antiquorum*, Venetië, 1621.

⁵⁸ De auteur verwijst vermoedelijk naar Paracelsus' *Liber de generatione hominis*, 'Boek over de voortbrenging van de mens'.

⁵⁹ Ongeveer: 'Nu alles gelijk is'.

in het boek 2 Makkabeeën, H. 1, waar staat, dat toen de Joden als gevangenen naar Perzië werden gebracht, de priester het heilig vuur van het altaar nam, en in een droge, holle plek verborg. Vele jaren later, zond Nehemia in gunstiger tijden priesters om dit vuur op te halen, waarbij er geen enkele twijfel bestond over het bestaan ervan. In plaats daarvan vonden zij slechts water. Nehemia liet uit hout en andere materialen een offeraltaar maken, en dit water werd er over uitgegoten, in aanwezigheid van heel het volk. Toen de wolken in de lucht voorbij waren getrokken en de zon verscheen, barstte het water dat over het offer gegoten was, in vlammen uit. Het verband tussen vuur en water komt weer sterk naar voren wanneer wij het wonder van Elias bemerken, die een offeraltaar maakte, er water over uitgoot, waarna vuur uit de hemel het water opbrandde bij de gelegenheid dat hij de priesters van Baäl veroordeelde, die niet hetzelfde konden doen. Zie 1 Koningen, 18. Blavatsky⁶⁰ beweert, dat op dit ogenblik de priesters van de geheime tempels van de boeddhisten in Tibet, India en Japan asbest gebruiken als een lont in lampen, die zonder onderbreking branden zonder vervanging. Trithemius, Libavius, zijn commentator, en Korndorf, stelden ieder rond het jaar 1500 via chemische processen een materiaal samen, waarvan zij voorspelden dat het eeuwig zou blijven branden. Mateer, een missionaris, verklaart dat hij het bestaande van een gouden lamp in een holle plek binnen een tempel in Trevandrum, het koninkrijk van Travancore, en dat hij uit zeer goede bron kon aannemen dat die zonder onderbreking al 120 jaar had gebrand. Pater Huc⁶¹, een groot reiziger, verklaart dat hij een eeuwig brandende lamp had gezien en had onderzocht.

Op grond van de Levitische wet - Leviticus 6:13 - mocht men het vuur op het altaar van Jehovah nooit laten uitgaan. Doch ons

⁶⁰ H.P. Blavatsky, *Isis Unveiled*, 1877, Vol. I, Chr. VII, pp. 224-232.

⁶¹ "Abbe Huc", lees: 'Abbé Huc', ofwel Évariste Régis Huc, 1813-1860.

wordt niet gezegd, dat het altijd zonder onderhoud bleef branden. Men heeft wel gesteld, dat wanneer eeuwig brandende lampen ooit bekend waren, ze in deze toepassing zouden zijn aangetroffen. Doch wij weten dat men de heilige vlam heeft laten uitgaan, en dat het bij verscheidene gelegenheden vanuit de hemel vernieuwd werd. Leviticus 9:24⁶²; 2 Kronieken 7:1⁶³; 1 Koningen 18:38⁶⁴. Andere schrijvers hebben de andere kant van het argument genomen, namelijk dat de gift van een vlam waar men niet op hoefde te letten, naar afgodendienst had overgehield, waartoe de Israëlieten altijd geneigd waren. De Chaldeeën en Perzen plachten in hun tempels een eeuwig vuur te onderhouden.

Bepaalde geleerden hebben overwogen dat het ‘raam’, waarvan gezegd werd dat het in de Ark van Noë was geplaatst, geen raam was, aangezien een raam gedurende een periode van langdurige bewolking en storm niet een dergelijk vertrek kon verlichten. In de Hebreeuwse versie van Genesis, 6:16, staat het woord ‘tzer’, hetgeen ‘iets transparants’ betekent, en vergeleken moet worden met het soortgelijke woord ‘zer’, dat altijd vertaald wordt met ‘pracht’ of ‘licht’. Vandaar dat zij opperen, dat dit ‘tzer’ of ‘zer’ een vorm van eeuwig brandend licht was, of ‘de universele geest, vastgelegd in een transparant lichaam’, vergelijkbaar met de geheimzinnige ‘urim’ en ‘thummim’.

De alchemie en haar opvolger de chemie, hebben naar verluidt hun oorsprong in Egypte, het land van aloude wonderbaarlijkheden. En inderdaad zijn deze namen nauw met elkaar

⁶² Ik merk echter op, dat in de hoofdstukken en verzen die gelegen zijn tussen Leviticus 6:13 en Leviticus 9:24 geen melding wordt gedaan van het doven van het vuur. Het vuur uit de hemel, waarover 6:24 spreekt, lijkt eerder additioneel te zijn.

⁶³ Deze passage lijkt op Leviticus 9:24, maar ook hier gaat er geen doven van vuur aan vooraf.

⁶⁴ Hiervoor geldt hetzelfde.

verbonden, daar de oude naam voor Egypte ‘Chm’ is, of ‘Land van Ham’, waarvan de titel ‘chymia’, in het Grieks ‘chemi’ en ‘ges cham’, is afgeleid. De geleerde Kircher schrijft in 1650, dat verscheidene reizigers in Egypte in zijn tijd brandende lampen vonden in de tomben in Memphis.

Numa Pompilius, koning van Rome, die beslist experimenteerde met de natuurlijke elektriciteit van de wolken, bouwde een tempel voor de nimf Egeria, en maakte er een bolvormige koepel in, waarin hij ter ere van haar een eeuwig brandende vlam tot branden bracht. Doch op welke wijze deze vlam geproduceerd werd, weten wij niet. Nathan Bailey merkt in 1736 in zijn *Brittanic Dictionary* op, dat er in het Museum van Rariteiten in Leiden⁶⁵, in Holland, twee van deze lampen waren, die slechts ten dele vernietigd waren.

Een lamp die nog steeds brandde, vond men gedurende het pausdom van Paulus III rond 1540 aan de Via Appia in Rome in een tombe, die aan Tulliola, de dochter van Cicero, werd toegeschreven. Op de tombe stond de inscriptie: “Tulliolae Filiae Meae”.⁶⁶ Zij stierf in 44 v. Chr. De vlam had meer dan 1550 jaren gebrand, en raakte uitgedoofd zodra die aan de lucht werd blootgesteld. Het gehele lichaam was volmaakt geconserveerd, en trof men aan terwijl het in een container met olie dreef. Zie Pancirollus⁶⁷, *Rerum Memorabilium Deperdi-*

⁶⁵ Vermoedelijk betreft het het Leids anatomisch theater, ofwel het Theatrum Anatomicum, in 1597 geopend, dat respectievelijk in de winter en zomer dienst deed als instructiezaal voor autopsies en als rariteitenmuseum.

⁶⁶ ‘Mijn dochter Tullioa’.

⁶⁷ Lees: Guido Pancirollus, 1523-1599, *Nova Reperta, Sive Rerum memorabilium, iam olim deperditarum & contrà recens atque ingeniosè inuentarum libri duo, à Guidone Pancirollo (...) Italicè primùm conscripti, nec unquam hactenus editi Nunc verò & Latinitate donati, & notis quamplurimis .. illustrati per Henricum Salmuth Noua*

tarum, vol. I., p. 115; Franciscus Maturantius; Hermolaus; and Scardeonius.

Men stelt, dat een dergelijke lamp gevonden is in 1401, in de regeerperiode van Henry III, koning van Castille, niet ver van Rome op de Tiber, in de stenen tombe van Pallas, de Arcadiër, zoon van Evander, vermoord door Turnus Rex Rotulorum, in de oorlogen ten tijde van de bouw van Rome. Niets kon de vlam van deze lamp doven, tot die gebroken werd. Op de tombe stonden de woorden: “Filius Evandri Pallas, quem lancea Turni militis occidit, mole sua jacet hic”.⁶⁸ Zie Martianus, *Liber Chronicorum*, lib. xii., cap. 67.

Twee mijl van Rome werd een muur omgeworpen door een overstroming, die een oude tombe onthulde. Op de deksteen stonden de letters “P.M. R.C. cum Uxore”⁶⁹. Er werd een aarden urn in aangetroffen. Toen die werd stukgeslagen, kwam er een bitumineuze rook vrij. Op de bodem stond een lamp, die uitging. De fragmenten waren nog steeds olieachtig. Na blootstelling droogden ze op. Zie Lowthorp, *Abridgment of Philos. Trans.*, vol. III., sec. xxxv. Tevens: nr. 185, p. 227.

In een bepaalde tempel van Venus in Egypte hing een lamp die noch door regen, noch door wind kon worden uitgedaan, zegt St.-Augustinus in zijn werk *De Civitate Dei*, lib. xxi, cap. 6. Hij associeert de fabricage ervan met magie en de duivel, zoals ook alle Romeinse katholieke autoriteiten wanneer zij ergens zulke

reperta siue Rerum memorabilium, recens inuentarum, et vet, 1602. Maar ook: *Guidonis Pancirolli Rerum memorabilium sive deperditarum. Pars prior / commentaris illustrata, et locis propé innumeris postremum aucta ad Henrico Salmuth*, 1646.

⁶⁸ ‘Pallas, zoon van Evander, die door de lans van Turnus de soldaat gedood werd; zijn massa ligt hier’.

⁶⁹ ‘P.M. R.C. en zijn vrouw’.

lampen noemen.⁷⁰ Fortunius Licetus beschrijft deze lamp in zijn werk *De Reconditis Lucernis Antiquorum*, cap. vi. Zie ook Isidorus⁷¹, *De Gemmis*.

In zijn kanttekeningen bij St.-Augustinus zegt Ludovicus Vives in 1610, dat in zijn vaders tijd, in 1580, in een gewelf een lamp was gevonden, die volgens de inscriptie 1500 jaar oud was. Toen deze werd aangeraakt, viel hij in stukken uiteen. Deze commentator volgt zijn meester niet in diens ontkenning van deze lampen⁷², doch zegt, dat ze door uiterst kundige en wijze mensen gemaakt moeten zijn. Zie ook Maiolus, bisschop, *Colloquies*.⁷³

⁷⁰ Dit doet onrecht aan Augustinus' zeer gedegen analyse. Hij beredeneert allereerst op logische wijze of men zich op bronnen kan verlaten die zulke verschijnselen vermelden, en wat dat impliceert met betrekking tot overige vermeldingen in werken die wij betrouwbaar achten. Vervolgens zegt hij onder meer: "Dus hetzij het menselijke vernuft heeft in die onblusbare lamp een bepaalde hoedanigheid verwerkt, gebaseerd op de onblusbare steen [asbestos]; hetzij was hij door magische kunst ontworpen, om de mens in die schijn iets te geven om te bewonderen; of misschien heeft een bepaalde demon zich daar gepresenteerd onder de naam van Venus (...)."

⁷¹ Isidorus Hispalensis, plm. 560-636 A.D.

⁷² Zoals ik al aangaf, heeft Augustinus het bestaan ervan niet ontkend.

⁷³ Lees: Simone Majoli, bisschop, 1520-1597, in zijn werk *Dies Canicvlares Hoc Est Colloquia Tria Et Viginti Physica, Nova Et Penitus*, etc. etc. ('Hondsdagen, dat wil zeggen, drieëntwintig geheel nieuwe verschijnselen'), Praag, 1610. Deze zegt namelijk in H. XXII, pag. 510: "(...) non enim extinguitur, propter hoc etiam inextinguibilis appellatur. Est igitur hoc etiam in illo igne miraculum, ut semper et perpetuo arsurus sit." ('want het is niet uitgeblust, en om die reden onuitblusbaar genoemd. Er is daarom nog steeds in dat vuur een wonder, zodat het altijd en eeuwig brandend is.'). Maar ook op andere plaatsen spreekt hij hierover.

In Edessa, of Antiochië, werd in een spleet boven een poort, door de soldaten van Chosroes⁷⁴, koning van Perzië, een brandende lamp gevonden, die omstandig van de lucht was afgesloten. Uit een datum die was ingegraveerd, begreep men dat die daar spoedig na de tijd van Christus was geplaatst, of vijfhonderd jaar daarvoor. Naast deze lamp vond men een kruis dat daar bevestigd was. Zie Fortunius Licetus, cap. vii⁷⁵, en Citesius⁷⁶ in his *Abstinens Consolentanea*. Op het vulkaaneiland van Nesis, nabij Napels, vond men in het jaar 600 een marmeren tombe. Toen hij geopend werd, bleek hij een vaas te bevatten waarin een lamp nog steeds brandde. Het licht verbleekte en ging spoedig uit toen de vaas gebroken werd. Zie Licetus, cap. x.⁷⁷ Zie Baptista Porta⁷⁸, *Magia Naturalis*, lib. xii. cap. ult., 1658 n. Chr.

Een zeer vermeldenswaardig voorbeeld levert rond 1500 n. Chr. de vondst van lampen die in urnen waren begraven. Ze werden in bezit genomen door Franciscus Maturantius⁷⁹, en door hem beschreven in een brief aan Alphenus, zijn vriend. De lampen waren 1500 jaar begraven geweest. Een arbeider in Ateste, bij Padua, in Italië, vond een graf waarin zich een aardewerken urn van klei bevond. Daarbinnen stond een andere urn. In deze kleinere brandde een heldere lamp. En op elke zijde⁸⁰ ervan was er een vat, of ampul, elk gevuld met een zuivere, vloeibare olie.

⁷⁴ Het is niet duidelijk wanneer dit plaatsvond, aangezien er over een tijdspanne van vele honderden jaren vele koningen van die naam zijn geweest.

⁷⁵ Onduidelijk welk werk het betreft.

⁷⁶ François Citois, Frans lijfarts van kardinaal Richelieu, 1572-1652.

⁷⁷ Onduidelijk welk werk het betreft.

⁷⁸ Lees: Giambattista della Porta, plm. 1535-1615. Stelde een encyclopedie samen.

⁷⁹ Italiaans geleerde, commentator, 1443-1518.

⁸⁰ Lees: 'aan weerszijden'.

De ene was gemaakt van goud, en de andere van zilver. Op de buitenste urn stonden deze woorden gegraveerd:

“Plutoni sacrum munus ne attingite fures, Ignotum est vobis hoc quod in urna latet Namque elementa gravi clausit digesta labore, Vase sub hoc modico Maximus Olybius. Adsit secundo custos sibi copia cornu Ne tanti pretium deperat laticis.”

‘Dieven, grijp niet deze gave, heilig aan Pluto, Onbekend zijt gij met wat die verborgen bevat, Want Maximus Olybius heeft in deze kleine urn elementen ingesloten die met zware inspanning zijn verteerd. Laat overvloedigheid aanwezig zijn in een tweede vaas, als een wachter ertoe, Opdat de waarde van zo veel olie niet verloren ga.’

Op de kleinere stonden deze woorden:

“Abite hinc pessimi Fures Vos quid vultis, vestris cum oculis emisitiis. Abite hinc, vestro cum Mercurio Petasato caduceato que Donum hoc Maximum, Maximus Olybius Plutoni sacrum facit.”

‘Rep u weg, hoogst verderfelijke dieven. Wat wenst ge met uw rollende ogen? Rep u weg, met uw Mercurius met breedgerande hoed⁸¹, die een toverstaf met gedraaide slangen⁸² draagt. Maximus Olybius⁸³ maakte deze, zijn grootste offerande, heilig voor Pluto.’

⁸¹ Waarmee Mercurius, onder andere de god van de dieven, altijd wordt afgebeeld.

⁸² Ofwel de caduceus

⁸³ Deze man uit Padua zou in 1533 een eeuwig brandende lamp hebben gevonden.

Zie F. Licetus, cap. ix., en Scardeonius, *De Antiq. Urbis Patavinae*⁸⁴; Rubeus, *De Destillatione*⁸⁵, en Lazius, Wolfhang, *lib. III*, cap.18.

Hermolaus Barbarus⁸⁶ spreekt in zijn *Conclusies bij Dioscorides*⁸⁷ over een wonderbaarlijke vloeistof om verbranding te onderhouden, bekend aan Democritus en Trismegistus.

Jacobus Mancinus schrijft aan Licetus, dat hij kennis droeg van een brandende lamp die bij de Monte Cavallo in Rome was opgegraven. Deze brandde nog toen hij gevonden werd, en er zat een bitumineuze substantie in.

Plutarchus vermeldt in zijn werk *De Defectu Oraculorum*, dat in een tempel van Jupiter Ammon een lamp in de openlucht stond, en dat noch wind, noch regen die kon doven. De priesters hadden hem verteld, dat hij al jaren zonder onderbreking had gebrand. Zie ook Licetus, cap. v.; Herodotus vertelt ons, dat de Egyptenaren speciaal en uitgebreid gebruikmaakten van lampen in de religieuze festivals, en dat de tempels van Koning Mycerinus er vele geheimzinnige van had. Strabo, en Pausanias in his *Atticus*, vertellen, dat in de tempel van Minerva Polias⁸⁸, in Athene, altijd een geheimzinnige gouden lamp brandde. Deze was door Callimachus gemaakt. Het altaar van de tempel van Apollo Carneus, in Cyrene, was soortgelijk uitgerust. Eenzelfde verslag wordt gegeven over de grote tempel van Aderbain, in Armenië, door Said Ebn Batric.

⁸⁴ Het betreft Bernardino Scardeone, 1478-1574, theoloog. Lees: *De antiquitate urbis Patavii, & claris civibus Patavinis*, Basel, 1560.

⁸⁵ Het betreft Hieronymus Rubeus, 1539-1607, *De Destillatione*, Bazel, 1582.

⁸⁶ Italiaans geleerde, 1454-1493.

⁸⁷ Het betreft *In Dioscuridem Corelari*, 1510.

⁸⁸ Het Erechtheum.

In zijn *Book of God* vraagt Kenealy aandacht voor de naam ‘Carystios’, die gegeven werd aan de asbestlonten van de lampen in oude Griekse tempels, en vestigt hij de aandacht op de relatie ervan met ‘Chr’, van ‘Christos’; en ‘Eucharist’: ‘gezalfd met olie’, en ook met de eeuwigdurende lampen voor de troon, zoals in de Apocalyps.

Chrs. = zonnevuur (Hebreeuws: ChRSh).

Chre. = zon = hij brandde (Hebreeuws: ChRH).

Krs. = zon (Hebreeuws: KRSh), evenals Kupios = Cyrus (Grieks?: Eo).

Ceres; werd Taedifera genoemd = toortsdrager.

Van ‘Chrs’ stamt ook het Griekse ‘eros’; stoffelijk licht dat van onuitsprekelijk licht komt.

Er wordt een merkwaardige verband gelegd tussen asbest en vuur, en de hitte van de zon, in *De extatische Reis naar de Hemel* van Kircher, waarin Casmiel, de genius van deze wereld, aan Theodidaktos een boot van asbest geeft om zich in te schepen voor zijn reizen naar en op de zon, het centrum van hitte. Zie *Itinerar*⁸⁹, 1, Dialogue 1, cap. 5.

De Ierse folklore verhaalt van een geheimzinnige, eeuwig brandende vlam in de tempel te Kildare, gewijd aan St.-Bridget, Dochter van Vuur. Zie Giraldus Cambrensis, *De Mirab. Hibern.*⁹⁰, 2, xxxiv.

⁸⁹ De auteur spreekt over “The Ecstatic Journey to Heaven”, naast “Itinerar”. Voor de duidelijkheid: het gaat hier om een en hetzelfde werk. Lees: *Itinerarium extaticum s. opificium coeleste*, 1656.

⁹⁰ Giraldus Cambrensis, ofwel Gerald of Wales, 1146?-1223?. Lees: *Topographia Hiberniae sive de Mirabilis Hiberniae, Expugnatio Hiberniae, Itinerarium Cambriae seu Baldvin Cantvar, etc., etc.*, 1186. Het betreft een driedelig werk over de topografie en wonderen van, en de aanval op, Ierland.

In zijn *Amphitheatrum Sapientiae Aeternae*⁹¹, citeert Khunrath de antieke auteur van *De Apocalyps van de Zoete Geest der Natuur*. Deze zou hebben gesproken over een vloeistof die met een helder licht brandt en niet uitgaat.⁹²

Tijdens het ontmantelen van de kloosters in Britannië in opdracht van Henry VIII, werd in Yorkshire een tombe - naar verluidt van Constantius Chlorus, de vader van de grote Constantijn - geopend en geplunderd. Men trof er een brandende lamp in aan. Betrokkene stierf in 300 n. Chr. Zie Camden, *Brittania* (uitgave Gough, III. p. 572.).

In zijn *Comment. Reipub. Romae* schrijft Lazius, dat de Romeinen tijdens het keizerrijk het geheim bezaten van het in stand houden van licht in tomben door middel van het olieachtige van goud, dat door hun kunst in een vloeistof was opgelost. Zie *lib. III*, cap. 18.

⁹¹ Het betreft het *Amphitheatrum sapientiae aeternae : solius verae, christiano-kabalisticvm, divino-magicvm, nec non physico-chymicvm, tertrivnvm, catholicon* ('Het Theater der Eeuwige Wijsheid'), 1609.

⁹² Onduidelijk. Op pag. 129 van het genoemde werk van Khunrath staat namelijk: "Grauiter [lees: graviter] huius aquae veritatem confirmat Auctor vetustus in Apocalypsi Spiritus Mundi secreti sancte inter alia affirmans, spiritum hunc (Schamaim, Caelum) aethereum in corpora aquoso plusquamperfecte glorificato existentem, sensibiliter ardere in lampade artificioso, sine diminutione aut consumptione sui, in perpetuum." ([ongeveer:] 'De aloude auteur bevestigt in de Openbaring van de Heilige Geest der Wereld op indrukwekkende wijze het ware van dit water, onder andere bevestigend, dat deze geest (Schamaim, Caelum) in een waterig lichaam uiterst helder bestaat, waarneembaar onophoudelijk in een kunstmatige lamp brandt, zonder dat die afneemt of verteerd wordt.). Het is echter niet duidelijk wie deze oude auteur zou moeten zijn (Johannes?), want in het boek Openbaring wordt er geen verslag van gedaan.

In Spanje werd een oude Romeinse tombe ontdekt, vlakbij Cordova, bij de opgraving van het oude Castellum priscum. In deze tombe werd een lamp gevonden. Deze lamp wordt beschreven door de heer Wetherell uit Sevilla. Zie een artikel geschreven door Wray, 'Athenaeum', 8 augustus 1846.

Het laatste verhaal dat ik aan u wil voorleggen, is van dr. Robert Plot, de archeoloog, geschreven in de tijd van Charles II, als volgt:

Een zekere iemand die aan het graven was, en op een bepaalde plek de aarde dieper omwoelde dan gewoonlijk, stuitte op een deur, die hij daarop wist te openen. Eronder vond hij een afdalende passage met traptreden. Hij ging die af en uiteindelijk kwam hij met veel opwinding en vele vertragingen uit bij de ingang van een gewelf.

Dit ondergrondse vertrek werd door een lamp verlicht, die geplaatst was voor een standbeeld van een geharnaste man die aan een tafel zat, leunend op zijn linkerarm. In zijn rechterhand hield hij een scepter of wapen.

Toen de indringer verder ging, bewoog een gedeelte op de vloer onder zijn gewicht, en de figuur kwam overeind. Bij de volgende stap werd de arm opgeheven, en toen de man de derde stap nam, ging de arm naar beneden, waarbij die de lamp aan stukken sloeg en daarmee uitdoofde. De man was zeer geschrokken en trok zich haastig terug zodra hij weer afdoende over zijn zintuigen beschikte om zijn weg uit het gewelf te vinden.

De plek werd geruime tijd beroemd als het graf van een Rozekruiser, en werd beschouwd als een hoogtepunt van mystieke vaardigheid en kennis, die ogenblikkelijk bewees dat de ontwerper een ongedroomde macht bezat, en toch de

middelen verschafte dat hij zijn geheim zo goed mogelijk bewaarde. Zie ook de Spectator, nr. 379, van 1712.

pagina uit Pancirolli's werk *Nova reperta sive Rerum memorabilium recens inventarum, & veteribus planè incognitarum*

Deze verhandeling is al langer geworden dan het plan was, dus ik zie af van een lange samenvatting. Deze pagina's verschaffen veel voedsel tot nadenken. Van het feit dat lampen lange perioden zonder onderhoud gebrand hebben, getuigen meer dan 150 autoriteiten, en van diverse tientallen gevallen van dit mirakel is een groot deel van deze auteurs zelf getuige geweest.

Wegens de tijd die verstreken is sinds eeuwig brandende lampen gevonden werden, en vanwege de betreffelijke onwe-

tendheid van de wereld over die periode van het verre verleden, komt een zekere aarzeling en twijfel in ons op aangaande de nauwkeurigheid van de details, en dit is onvermijdelijk.

Doch de consensus in de oude mening moet wijzen op de brede conclusie dat er vroeger een kunst bestond die verloren is gegaan in het zwakke licht van de donkere eeuwen van de wereld. Pancirollus⁹³ maakt een opsomming van vele van deze verloren kunsten, en de moderne wetenschap deinst vol verbazing terug voor het uitvoeren van menige handeling die door de oude wijzen met gemak werd uitgevoerd.

Van onze modernste ontdekkingen blijken verscheidene al te zijn voorzien door mannen die door moderne wetenschappers met verachting worden beschouwd. Zo is het altijd al geweest. De aarde weet maar weinig van zijn grootste mannen af. De grootste mannen op aarde zijn slechts pigmeëen in de aanwezigheid van tijd, oudheid en toekomst. “Kennis komt, maar de wijsheid treuzelt”, zei de dichter des vaderlands.⁹⁴ De christelijke Rozekruisers kan slecht uitroepen:

⁹³ Guido Pancirolli, Italiaans jurist, 1523-1599. Dit zal betreffen: *Nova reperta sive Rerum memorabilium recens inventarum, & veteribus planè incognitarum* (‘Nieuw ontdekte dingen, benevens merkwaardige zaken die recentelijk zijn gevonden & vroegere ongetwijfeld onbekende dingen’), Frankfurt, 1646. Hierin doet hij onder andere verslag van de onbrandbare doeken en kleding die reeds in de tijd van Strabo (64/63 v. Chr.-24 n. Chr.) en Plinius (dat moet Plinius de Oudere zijn, 23-79 n.Chr.) in gebruik waren. Ze konden in het vuur worden geworpen en kwamen er schoon en ongehavend weer uit. De pagina die ik heb bijgevoegd, komt uit genoemd werk.

⁹⁴ Een uitspraak van Alfred Lord Tennyson, Poet Laureate of Great Britain, 1809-1892.

“Leid, vriendelijk Licht, leid gij mij verder. De nacht is donker,
en ik ben ver van huis.”⁹⁵

⁹⁵ Vrij naar het gedicht ‘The Pillar of Cloud’ van John Henry Newman, 1833.